

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat KURUM tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ayten KORDU

Tunceli Milletvekili

Elazığ ili Maden ilçesinde bulunan ve 2022 yılında gerçekleştirilen yüksek bedelli ihale sonucunda özel bir şirket olarak Cengiz Holding bünyesindeki Port Madencilik tarafından işletilmesi planlanan bakır madeni sahasıyla ilgili kamuoyuna yansıyan gelişmeler ciddi çevresel ve kamusal kaygılara yol açmaktadır.

Söz konusu sahadan çıkarılacak bakır ve diğer metalik madenlerin taşınması ve depolanması amacıyla Elazığ'ın Gezin bölgesinde yer alan tren istasyonu çevresinde yeni bir yükleme ve sevkiyat alanı oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Ancak bu alanın; doğal SİT statüsü bulunan bir bölge içerisinde yer aldığı, aynı zamanda "Ulusal Öneme Haiz Sulak Alan" olarak tanımlanan Hazar Gölü ekosistemine son derece yakın konumda bulunduğu ve nitelikli tarım arazilerini kapsadığı yönündeki bilgiler kamuoyuna yansımıştır.

Bilindiği üzere SİT alanları, korunması gereken doğal ve kültürel varlıklar kapsamında özel mevzuat hükümlerine tabi olup, bu alanlarda gerçekleştirilecek her türlü faaliyet sıkı denetim ve izin süreçlerine bağlıdır. Aynı şekilde sulak alanlar, hem ulusal mevzuat hem de uluslararası sözleşmeler kapsamında korunması gereken ekosistemler arasında yer almakta; bu alanlarda yapılacak müdahalelerin ekolojik denge üzerinde geri dönülmesi güç tahribatlara yol açabileceği bilinmektedir.

Buna karşın, maden faaliyetleri kapsamında elde edilen konsantre cevherin taşınması ve depolanması sürecinde kullanılan yöntemlerin (örneğin flotasyon) kimyasal içerikli atıklar barındırabildiği; bu atıkların kontrolsüz biçimde doğaya karışması halinde toprak, su ve biyolojik çeşitlilik üzerinde ciddi riskler oluşturabileceği bilimsel olarak ortaya konmuştur. Bu bağlamda, söz konusu sevkiyat ve depolama faaliyetlerinin Hazar Gölü havzası üzerindeki potansiyel etkileri dikkatle değerlendirilmelidir.

Öte yandan, bölgede yapılan altyapı çalışmaları kapsamında ağaç kesimlerinin gerçekleştirildiği, yükleme rampaları ve yeni lojistik alanların oluşturulduğu yönünde bulgular bulunmaktadır. Bu durum, hem doğal peyzajın bozulması hem de tarımsal üretim açısından önemli bir risk teşkil etmektedir. Bölge halkının geçim kaynakları, ekosistemin sürdürülebilirliği ve doğal yaşamın korunması açısından söz konusu faaliyetlerin bütüncül bir yaklaşımla ele alınması gerekmektedir.

Ayrıca, bu ölçekte bir projenin planlama sürecinde yerel paydaşların ne ölçüde bilgilendirildiği de ayrı bir tartışma konusudur. Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) süreçlerinin şeffaflığı, bilimsel yeterliliği ve denetlenebilirliği kamu yararı açısından kritik önemdedir.

Bu çerçevede, SİT alanı, sulak alan ve tarım arazisi gibi hassas statülere sahip bir bölgede yürütülen madencilik bağlantılı lojistik faaliyetlerin mevzuata uygunluğu, çevresel etkileri ve kamu yararı açısından değerlendirilmesi büyük önem arz etmektedir.

Bu bağlamda

1. Elazığ ili Gezin bölgesinde, tren istasyonu çevresinde yürütülen maden sevkiyat ve depolama faaliyetleri için Bakanlığınız tarafından verilmiş herhangi bir izin veya onay bulunmakta mıdır?
2. Söz konusu alanın doğal SİT statüsü dikkate alındığında, bu bölgede gerçekleştirilen faaliyetler hangi mevzuat hükümlerine dayandırılmaktadır?
3. Gezin Tren İstasyonu çevresinde yürütülen çalışmalar için hazırlanmış bir Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) raporu var mıdır? Var ise bu rapor kamuoyu ile paylaşılmış mıdır?

4. Hazar Gölü'nün "ulusal öneme haiz sulak alan" statüsü göz önüne alındığında, söz konusu maden sevkiyat faaliyetlerinin göl ekosistemi üzerindeki etkilerine ilişkin herhangi bir bilimsel etki analizi yapılmış mıdır?

5. Maden sahasından çıkarılan cevherin taşınması sırasında kullanılacak yöntemlerin koruma altında olan alanlar dahil çevreye olası kimyasal zararlarının sorumluluğu kime ait olacaktır?

6. Gezin bölgesinde yürütülen çalışmalar kapsamında gerçekleştirildiği iddia edilen ağaç kesimleri ve arazi düzenlemeleri için Bakanlığınızın bilgisi ve izni bulunmakta mıdır?

7. Cengiz Holding bünyesindeki ilgili şirket tarafından yürütülen bu faaliyetlerin denetimi hangi sıklıkla yapılmaktadır ve bugüne kadar herhangi bir idari yaptırım uygulanmış mıdır?

8. SİT alanı, sulak alan ve tarım arazisi niteliği taşıyan bu bölgede yürütülmesi planlanan faaliyetlerin durdurulması için Bakanlığınızın herhangi bir çalışması olacak mıdır?